

Рељић: Гробља на Косову и Метохији сведочанство континуираног присуства Срба

Српска гробља на Косову и Метохији са хронолошком разноврсношћу, почев од најстаријих са хоризонтално постављеним каменим плочама декорисаних и без декорације, преко масивних камених крстова и крстача мањих димензија са натписом и без натписа све до мермерних споменика различитих боја и облика представљали су сведочанство континуираног присуства. Срба на овом простору од раног средњег века до данас”, истакла је проф.др Митра Рељић на представљању својих књига „О појму и речи у језику књижевних стваралаца”, „Идентитет и интегритет српског језика на Косову и Метохији” и „Српска гробља на Косово и Метохији: уништена споменичка и језичка баштина“, одржаном 14. јуна у Дому културе у Грачаници.

Ауторка књиге „Српска гробља на Косову и Метохији: уништена споменичка и језичка баштина“, Митра Рељић најавила је друго издање које ће, како је навела, бити знатно проширено.

„У овом издању нема гробља као што су пећко, призренско, Ђураковца и многих других које сам ја у међувремену обрадила. Пет пута смо ишли на пећко гробље и још га нисмо завршили зато што је огромно и зато што је све порушено. Док сам спремала ову књигу нисам била у прилици да обрадим ђураковачко гробље зато што је оно било у потпуности затворено. Прекјуче смо били и по киши радили на гробљу. И баш зато што то гледамо свакодневно, али нешто ми је посебно било тешко прекинути, ту је буквално сваки гроб срушен. Колико год тугујемо, толико се и радимо да отргнемо од заборава још један споменик”, навела је Рељић.

„Са различитих аспеката сагледаном атаку на идентитет и интегритет српског народа и његовог језика чији је крајњи циљ продирање српског идентитета са његовог косовскометохијског простора. Покушај да се уништи то језгро просторног идентитета трају столећима, одлучност да се тај простор испразни и да се конструише у нови идентитет искључиво албанског етноса почиње 1999. године по доласку тзв. међународне снаге. Систематско уништавање српских гробаља на Косову и Метохији највидљивији је показатељ тога наума. Као што човек свој културни, језички и сваки други идентитет формира на простору на коме најдуже живи, тако и простор своју идентитетску мапу у облику благодарећи народу који својим животом, културном, политичком и духовном оријентацијом утиснуо у њему оно језгро идентитета као препознатљив временски траг у простору.”

Стварање књиге „Српска гробља на Косову и Метохији: уништена споменичка и језичка баштина” започело је на гробљу у Приштини у току бомбардовања 1999. године када су се Срби окупљали око кратера које су направиле НАТО бомбе, присећа се књижевник Живојин Ракочевић.

„Одлазећи пријатељима који су били на том гробљу, знам да је Митра имала реченицу: ‘Јел жив тај гроб’. Основа ове књиге и њеног рада јесте да сваки гроб види као цркву, нешто што је живо, неуништиво, као категорију чијим нестанком ће нестати основе једне цивилизације. Митра Рељић је систематизовала методолошки-научно и чини ми се успоставила један свој метод проучавања, где ви по овој књизи можете пропутovati по Косову и Метохији и задржати се само на једном гробљу, а да читањем тог текста схватите шта се све дешавало у насељу, људима, историјом, становништвом и језиком”, навео је Ракочевић.

Митра Рељић је успоставила један модел проучавања гробаља и споменичког наслеђа на Косову и Метохији, рекао је Ракочевић.

„Чудо ће се наћи међу страницама ове књиге, јер је реч о једном истраживању које је вишедеценијско, ради се о 20 година научног промишљања, истраживања и теренског рада. Важно је, пошто смо овде на централном Косову, да поменемо и гробље у Приштини коме се она посветила, не само новом гробљу, него и гробљу поред Цркве Светог Николе, где она драматично упозорава да би и сада било јако важно сачувати оно што је прошло и оно што је поломљено и оно што није, као што је и старо гробље код Цркве Светог Саве у Косовској Митровици”, додао је он.

Професорка на катедри за руски језик и књижевност на Филозофском факултету у Косовској Митровици др. Исидора Комадина говорила је о књизи „О појму и речи у језику књижевних стваралаца“.

„Ми ћемо се осврнути на то који су то појмови и које су то речи којима се Митра Рељић бави и шта је то што их повезује у једну целину. Не можемо се осврнути, на све али задржаћемо се на неколико који су од значаја за разумевање њеног интересовања за споменике и за језичку баштину, а то су камен, душа, стих, бол и памћење”, навела је она.

Митра Рељић говорећи о камену у књизи „О појму и речи у језику књижевних стваралаца“ жели да појасни онима којима није јасно њено превртање камења широм гробаља на простору Косова и Метохије.

„У Старом и Новом завету камење симболизује народ, искушење и представља најчвршћи темељ када се гради жртвеник, дом или храм.. Камен је народ који пролази кроз разна искушења. Камен је дом, жртвеник, али и храм у коме душе станују. Митра Рељић осим чувања културног и духовног наслеђа, чува и вечни дом свог народа, и то од оне најгоре пошести, од заборава. Сам камен није ништа друго до реч, а знамо да реч чува и преноси, као камен, оно што је било, али и оно што јесте. Да је сенка камена његова душа, оскрнављена сенка и оскрнављена душа, уништена сенка тј. спомен је душа која лута. Да није Митре Рељић, ми не би смо знали колико неспокојних и оскрнављених душа лута овим простором”, објаснила је професорка на катедри за руски језик и књижевност на Филозофском факултету у Косовској Митровици.

Митра Рељић је члан Славистичког друштва Србије. Објавила је велики број студија и чланака о страдању српског становништва и српског језика на

Косову о чему сведоче и ове три књиге. Међу ретким је лингвистима који научно и аргументовано сведоче о српском језику прикупљајући грађу великим делом на вишеструко захтевним теренским истраживањима.

Промоцију књиге Митре Рељић организовао је Дом културе Грачаница у оквиру Видовданских свечаности.

mitropolija.com